

Arhiva vsak četrtek in velja
za poštino vred ali v Mari-
boru s pošiljanjem na dom
za celo leto 32 Din, pol leta
16 Din, četrt leta 8 Din. Izven
Jugoslavije 64 Din. Naročnina
se pošlje na upravništvo
»Slov. Gospodarja« v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5. —
List se dopušlja do odpo-
vedi. Naročnina se plačuje
v naprej. Tel. interurban 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Rokopisi
se ne vračajo. Upravništvo
sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.
Cene inseratom po dogovoru.
Za večkratne oglase primeren
popust. Nezaprte reklamacije
so poštine proste. Čekovni
račun poštne urada Ljub-
ljana 10.603. Telefon inter-
urban 113.

46. številka.

Maribor, dne 18. novembra 1926.

60. letnik.

Veličasten zbor zaupnikov SLS v Celju.

Vsako leto in tudi sicer, če je potrebno, se sklicuje zaupnike naše SLS na sestanke, kjer se pogovorijo o delu in načrtih in izpeljejo volitve vodstva stranke. Zbor zaupnikov v Celju preteklo nedeljo pa ni bil le kak sestanek, ampak prav veličasten zbor, ki je pokazal, da je SLS nemajmo močna na znotraj v svoji organizaciji in močna tudi na zunanji strani svojim političnim nasprotnikom. Posebno pa je naša stranka močna v tem, ker je res samo ona stran ka slovenskega naroda. V tej moči bodi zaupanje vsega našega naroda, ker v tej stranki in po njej bo šel naš narod v boljše bodočnost.

Okrog pol 11. ure dopoldne se je zbralo v dvorani Narodnega doma v Celju do 1500 zaupnikov naše politične organizacije. Zbora so se udeležili tudi vsi naše poslanci, vsi naši upoštevani politični delavci iz vseh krajev Slovenije. Zbor je otvoril sam dr. Korošec, kot načelnik naše stranke, predsedoval pa je zboru g. dr. Sušnik, poslanec, kot njegov namestnik pa g. I. Hrašnik.

Dr. Korošec je izvajal:

Bratska beseda trpečim Primorcem.

Takoj uvodoma moram govoriti v prilog naših bratov — podjarmljenih pod Italijo. Vi vsi veste, kaj se tam godi in dogaja. Fašistična nasilja gredo tako daleč, da naši ljudje niso varni niti svojega življenja. Fašizem je nekaka ponovitev stvari, ki so se dogajale v srednjem veku. Takrat je vladalo načelo: kdor vlada, določa tudi vero. Fašisti pa danes proglašajo za načelo: Cujus regio, eius natio, ali: Vladajoči narod ima edini pravico za obstoj, drugi morajo izginiti. Prepovedano jim je biti samolasten narod. Tu je nacijalizem prekoračil meje, ki bi jih ne smel prekoračiti.

Kot zastopniki slovenskega naroda svoročamo svojim preganjenim in trpečim bratom svoje iskrene simpatije. (Dolgotrajno in živahno pritrjevanje.) Mi jim sporočamo, da naša srca čutijo in bodo vedno čutila za nje in jim sporočamo svoje globoko prepričanje in trdno upanje, da bo kmalu prišel čas zjedinenja! (Ponovno odobravanje.)

Zakaj si g. Mussolini naroča neprestano nove atentate in zakaj po vsakem takem atentatu nastaja novo in vedno hušje divjanje? Splošno je mnenje, da je to divjanje uzmetno vzbujeno, da bi Mussolini lažje izvršil svoje načrte. Nobenega dvoma ni, da Mussolini namerava nekaj podvzeti. Vi vsi ste priča, da Italijani zadnje čase zelo nakupujejo konje in marsikdo od vas je že dejal: Vojska bode! Sploh se misli, da bo Mussolini nekaj takega naredil. Kakor l. 1914, ko nas je Avstrija hotela zastrašiti s tem, da je zapirala naše duhovnike, učitelje in kmete. ravnotako se naš fašisti preganjajo naše ljudi.

Zatorej tudi glede g. Mussolinija se splošno smatra, da je divjanje fašizma samo prikrivanje njegovih vojnih namer. Nihče ne misli, vsaj tako se govori, da bi namerala Mussolini odvzeti kako akcijo proti nam, ki smo zavarovani s Francijo, ali misli se, da gredo njegove namere napram Mali Aziji, kjer bi si Italijani hoteli vzeti zemlje za naseljevanje svojega prekoštevne prebivalstva. Za to nam je jasno, zakaj se je nedavno Mussolini sestajal z angleškimi diplomati, zakaj se je pomiril z Grčijo in Bolgarijo in zakaj je sklenil prijateljsko pogodbo tudi z Rumunijo. Ni nobenega dvoma, da je šlo pri tem za nekako izločitev Jugoslavije, ali imelo je tudi drugi smisel. Ali bo do tega prišlo, ali ne, to je odvisno od Angleške, ki ima glavno besedo pri tem. Nekateri mislijo, da bi pri taki akciji Mussolinija Anglija gledala skozi prste in pustila de-

lati Italiji, kar hoče, drugi so zopet mnenja, da za to še ni prišel čas. Francija ima danes popolnoma enakovredno armado z Italijo. Nadkriljuje jo celo v enem, to je v zrakovodstvu. Fašizem zopet vzemirja svet, zato upamo, da ne bomo mi edini, ki obsojamo nasilje nad našimi sobraty, ker to tudi ne bi bilo dovolj, ampak čvrsto smo uverjeni, da bodo vsi narodi v tem z nami soglasni in obsodili italijansko divjanje ter našli pota in sredstva za zaščito manjšin. Našim bratom ponovno sporočamo in jim zagotavljamo, da jim naša pomoč nikdar ne izostane.

Naša stranka v sredi političnega življenja.

Pa preidemo sedaj na naše notranje razmere. O današnjem zboru se ni veliko govorilo in razpravljalo samo v našem taboru, ampak tudi v drugih in sploh v celi politični javnosti. Vsi mislijo, da ima današnji shod velevažen pomen in ugibajo na vse strani: Eni pričakujejo, da bomo danes tukaj v Celju ugotovili pogoje, pod katerimi bi SLS, oziroma mi poslanci SLS, stopili v vlado. Drugi mislijo, da bomo celo že odobrili pogoje, pod katerimi smo se po njihovem mišljenju že prodali v Beogradu. Tretji zopet so prepričani, da bomo par točk svojega programa vrgli v Savinjo, da bi tako v bodoče sploh lažje prišli v vlado.

Na to njihovo govorenje nam je treba vseeno dati malo odgovora. Mi nismo prišli danes sem, da odgovorimo na prvo, da vam prinesemo kake pogoje za vstop v vlado. Bodimo odkriti. Mi vam pogojev nismo prinesli in ker bi neodkritost škodovala politiki stranke, ne samo v danem slučaju, ampak neiskrenost in neodkritost sploh škodujeta pravilnemu razvoju javnega življenja, vam tudi povem, zakaj jih nismo prinesli. Trenutno sploh nihče od nas ne zahteva, da gremo v vlado, niti se nas v vlado ne kliče. Radi tega tudi od nikogar nismo mogli dobiti pogojev.

Onim drugim pa povem, da nismo prišli semkaj, da nam morda odobrite kake pogoje, pod katerimi smo se mi že prodali. Bila so pogajanja, ali niso prišla do zadnje točke. Bila so splošna, predhodna, neobvezna pogajanja in prekinila so se, še predno je prišlo do pravih pogajanj, ker je prišla kriza, ko je g. Uzunovič podal ostavko svojega kabineta, in ko so vsled vrnitve g. Pašiča prišle nove težave v radikalni stranki.

Naš program je — neomajen!

Še onim tretjim, ki pravijo, da bi morali odvreti par točk programa — sploh je danes veliko ljudi, ki nam dajejo take dobre nasvete — pa povem v imenu svojem in v imenu slovenskih poslancev to-le: Kar mi zastopamo, to ni naš program, to je program vaš. Mi poslanci smo samo izvrševalci tega od vas določenega programa. Zatorej nismo pravice zavreči, če tudi samo eno točko tega programa. Mi smo prejeli iz vaših rok popoln program in takega vam bomo tudi vrnili. Nismo radi tega torej prišli skupaj. Pač pa se morete vi izjaviti.

Ali hočete morda odvreti slovenstvo (nikdar!), ali se h čete morda odvreti slovenskega svojega jezika (ne, nikdar!), svoje pravice do življenja na svoji zemlji, pravice do širokih samouprav na svoji rodni grudi, do svoje narodne samobitnosti?!

Ali se hočete odvreti pravice, da se pri razdeljevanju bremen ozira na vaše šibka ramena, da se vam ne da gospodarsko živeti, danes, ko kmetu poje boben, ko je delavec vandrove, ko stojita trgovci in obrtniki ob zaprtih vratih in ko uradnik stanuje pod šatorom? Ali se naj torej odrečemo golega življenja? (Nikdar! Nikdar!)

Ali pa se hočete odreči svoje vere? (Nikdar!) Oprosite, da sem se tako nerodno izrazil. Po moderno bi se to vprašanje moralo glasiti: ali se hočete laicizirati, kar se z drugimi besedami pravi, da smemo krasti, varati, odirati, To je laiciziranje, ki nam ga v kilometerskih člankih nekateri priporočajo. Pravijo, saj je to »fajn« stranka. Njen slovenski program je odličan, gospodarski sijajen in socialen, neprekosljiv. Ali ta hudič, ta vera! Ko bi le tega ne bilo!

Naša državotvornost — ni protirjavna.

Devetdeset procentov Slovencev je za nami. So z nami tudi taki, ki so nasprotnega svetovnega naziranja, ki niso formalno pristaši naše stranke, ali ki vedno glasujejo z nami in se ne bojijo, da bi jih naš verski program kompromitiral ali jim škodoval. V tej krizi, splošni in težki, ko ne moremo naprej, bi ravno tak program, bi ravno izvrševanje načel, kakor jih nam je Bog naložil v svojih desetih zapovedih, bil na mestu. Toda nečemu se le morate odreči: Vi ste profidržavni. Ostudno je že to naravnost, kar se vsak dan ponavlja proti nam in oprostite mi — vem da se vam to natočevanje tudi gabi — če se vkljub temu tudi na te izlive mržnje nasprotnikov moram ozreti.

Naš program, naša načela in naše delovanje se ni nikjer in nikdar obračalo proti državi in noče ogroziti niti obstoja jedinstvene države. Mi smo bili in smo zvesti državljanji in za to nam v tem oziru ni prav nič treba spreminjati našega programa. Naj nam oni, ki stalno natočevajo in denuncirajo, vendar enkrat povedo in naj nam pokažejo točko programa našega in delovanja našega, kjer smo protidržavni. Če bi pa bili, naj proti nam uvedejo postopanje, zakaj pa imamo zakone. Naj storijo to! Tega pa ne storijo, ker bi se dokazalo, da so denuncijanti. Take igre pa mi ne bomo trpeli. (Burno in živahno odobravanje.)

Tudi Slovenci moramo biti pri državnem krmilu.

Iz tega govorenja vam seveda tudi ni jasno, ali smo za vlado ali ne, ali hočemo v vlado ali ne. Zato vam odgovorim jasno in govorimo jasno: Ne samo, da hočemo v vlado, ampak mi želimo, mi zahtevamo, da pridemo v vlado! (Pritrjevanje.) Mi Slovenci imamo pravico na to, da sedimo v vladi.

Ako je ta država, v kateri živimo, res kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, potem zahtevamo tudi za nas Slovence ravnopravnost! Nikjer ne smemo biti zapostavljeni. (Živahno pritrjevanje.) Mi Slovenci smo tudi temeljni sestavni del te države in zato imamo iste pravice in ne samo ista bremena, kakor Srbi in Hrvati. Za Srbe vedno velja načelo, da se brez večinske, srbske stranke ne sme vladati. Ko smo bili leta 1924 v vladi, v kateri smo vladali z manjšinsko srbsko stranko, takrat se je nam pretilo in vpili so: »Kri naj teče!«, revolucijo so obečali, vse to samo za to, ker se je vladalo brez večinske zastopnice srbskega naroda. Na vseh oglih se že poldrugo leto na vsa usta vpije, da mora biti v vladi tudi večinska hrvaška stranka. Torej tudi za Hrvate velja to načelo. Samo mi Slovenci naj bomo uboga raja, zapostavljena pastorka, ki naj stoji vedno ob strani in že od leta 1921 smo stalno z malim presledkom v opoziciji, smo postavljeni v kot in samo za nas naj ne velja in naj se ne spoštuje načelo enakopravnosti, ampak sila in številčna moč. Nam, samo nam so vrata v vlado stalno zaprta. Mi zahtevamo tudi za nas pravico, poštenje, zahtevamo, naj se nam da, kar nam gre. In dati nam bodo morali, kar nam gre! (Tako je! Dolgotrajno in živahno pritrjevanje.)

Zadnji Mohikanec.

Povest iz leta 1757.

Po J. F. Cooper-ju predelal Al. Benkovič.

23
On ji je hotel odgovoriti, ta hip pa ga je nekdo udaril po rami. Ozrl se je in videl pred sabo porogljivo rezeči se obraz Magve. Prvi hip je hotel planiti na Hurona in ga obrisati k boju na življenje in smrt. Ker pa ni imel orožja in so morda še drugi sovražniki prežali v ozadju, ni smel Elize izročiti nevarnosti, da izgubi svojega zaščitnika.

Magva je bil vstopil skozi drug vhod in tako ušel Sokolovi pozornosti. Zdaj je najprej mislil na to, da si zavaruje novega ujetnika, zato je hitro zapahnil vrata, skozi katera je bil prišel, potem pa se je približal Heywardu in rekel:

»Belokožci love zvite bobre v pasti, rdečkarji pa znajo loviti vas.«

»Stori, kar hočeš, Huron!« je besno vzkliknil Heyward. »Zaničujem vas in vaše maščevanje!«

»Ali bo belli mož te besede ponovil tudi ob kolu?« je vprašal Magva in se porogljivo smejal.

»Tam vašemu rodu, tu pa tebi samemu!« je ponosno in odločno odgovoril Heyward.

»Zviti lisjak je velik poglavar«, je nadaljeval Indijanec. »Po svoje mlade vojščake pojde, da bodo videli, kako se zna belec rogati njih mučenju.«

S temi besedami se je obrnil in je hotel oditi tam, kjer je bil vstopil Duncan. Predno pa je stopil čez prag, je obstal, kajti medved, godrnjaje zibajoč se sem ter tja, mu je zaprl izhod. Magva ga je pazljivo pogledal, ko pa je opazil znano našemiljenje glumača, je hotel hladnokrvno mimo njega. Ustavilo pa ga je glasneje, še bolj grozeče

renčanje. Medved se je postavil na zadnje noge in s sprednjimi mahal po zraku.

»S poti, norec!« je jezno zaklical Magva. »Ženskam in otrokom uganjaj neumnosti, mož pa ne moti pri njih delu!«

Zopet je hotel naprej, to pot pa je medved iztegnil sprednje šape, oklenil z njimi Magvo in ga trdno stisnil k sebi. Heyward je pozorno opazoval vse kretnje Sokolove. Videč, kako je Sokol oklepal sovražnika, da so mu roke visele ob životu, je hitro pograbil na tleh ležeč jermen in hipoma povezal Magvi ude. Ko je bil Huronec povezan, ga je lovec izpustil in ga na hrbet položil po tleh.

Doslej Magva ni znil, čeprav se je na vso moč napejnal, da bi se rešil iz železnega objetja. Ko pa je sedaj Sokol medvedovo glavo potisnil nazaj in pokazal svoj obraz, je preslepljeni Indijanec čudeč se kriknil svoj »huk!«

»Zdaj se ti je vendar razvezal jezik«, je mirno rekel Sokol. »Da pa ga ne boš obračal nam v pogubo, ti bom zamašil usta«, in mu je zaph porinil med zobe.

»Sedaj pa le hitro, major! Zavijte deklico v te indijanske preproge, a pazite, da bo dobro zakrita. Male nožice bi nas lahko izdale. Potem jo nesite iz votline, kakor bi bila bolna žena in povejte zunaj praznovernim capinom, da jo moramo zaradi zdravljenja nesti v gozd.«

Medved je renče stopal naprej, Heyward pa je šel za njim in mrmral čarovne besede. Kmalu jih je obkolila tolpa divjakov, ki jih je nestrpljivo čakala. Stari poglavar in mlad vojščak, ki je bil bolnice mož, sta stopila naprej in vprašala:

»Ali je naš brat izgnal hudega duha? Kaj nosi tu na rokah?«

»Ženo, ki je bila bolna«, je resno odgovoril Duncan. »Izgnal sem ji hudega duha in ga zaprl v jamo. Sedaj ne-

sem ženo v gozd, da si opomore in da jo čuvam pred novimi napadi. Ko se vrne solnce, bo v koči mladega moža.«

Poglavar je raztolmačil, kar je bil Heyward povedal po francosko. Tihno mrmranje je kazalo, da so vsi zadovoljni. Poglavar pa je rekel:

»Dobro, pojdi v gozd. Jaz sem mož in vojščak. V jamo pojdem in se lotim hudega duha.«

Heywarda pa so prestrašile te besede.

»Kaj pravi moj brat?« je rekel. »Ali je znorel? Ali hoče noter, da hudi duh šine vanj? Ne — moji bratje morajo čakati pred vrati, in ako bo hotel ven, ga ubijte z gorjačami. Zvit je in bo rajši ostal v votlini, ko bo videl, koliko rok ga čaka.«

To svarilo je zaleglo. Može so pripravili nože in tomahavke ter stražili pred vrati hudega duha. Otroci so bili že davno odšli spat, vojščaki pa so še hodili sem ter tja med kočami. Zato je napravil Heyward velik ovinek okrog vasi in hitel proti gozdu s sladkim plenom v naročju.

Eliza se je bila zdramila iz omedlevice, se kljub Heywardovemu ugovarjanju izvila iz njegovih rok ter ob njegovi strani pogumno sledila Sokolu in medvedji koži. Ta je bil krenil na stransko stezo in se čez nekaj časa ustavil ob potoku.

»Zdaj pa le naprej vedno ob potoku«, je rekel, »dokler ne pridete do slapa. Tam pojdite v hrib na desni strani, od tam pa ugledate taborišče drugega rodu, pri katerem morate prositi varstva. Ako so pravi Delavari, kar mislim, da so, potem ste rešeni. Da bi napravili dolgo pot z nežno deklico, je nemogoče. Huronci bi nam sledili in nam vzeli skalpe, predno bi mi prehodili deset milj. Pojdite torej in Bog z vami!«

Sedanje vlade — protislovenske vlade.

Današnji režim ne pozna za Slovenijo nobene dobrote. Ne da nam v naši deželi nobene samostojnosti, pa tudi od doli ne prihaja nobena ugodnost. Imamo politiko izžemanja Slovencev in nič drugega, politiko, ki je protislovenska, politiko, ki ji je vtisnjen pečat mržnje vsega, kar je slovensko! (Ogorčeni medklici: Fuj!)

Res, da skuša Belgrad dobiti v vsako vlado tudi privesek, ki naj nosi slovensko firmo. Toda mi ne nehamo povdarjati, da to niso pravi zastopniki Slovencev. Tudi Pucelj, ko je prisegel zadnjič za ministra in ko je prišel ven od prisige, se je takoj razkoračil in pripovedoval, kako bo gledal na to, da pride v vlado tudi SLS. On je podoben možu, ki je posmuknil klobase, pa je takoj nato proglasil sebe za zaščitnika vseh klobas.

Samo mi, samo SLS, smo slovenska stranka in edini zastopniki slovenskega naroda. (Burno in živahno ter dolgočasno pritrjevanje.)

Zato mi zahtevamo in mi hočemo, da se nas Slovencev ne prezira in ne postavlja v kot. Zato naj se nas tudi ne vprašuje, zakaj ne gremo v vlado, naj se to vpraša Srbe in Hrvate. Vsa politika od leta 1921 sem je naperjena proti nam Slovincem. Dasiravno mi nismo nepošteni, ne bomo kralji in ne more se nam predbacivati, da bi kedaj lagali ali goljufali.

Za vsako vlado je res komodnejše, da si kupi mal privesek, ker njega je lažje kupiti in z njim proti Slovincem lažje vladati. Ali je to morda slovenska politika, da dobi naš kmet 20 Din, če pelje kravo v Krško ali na Bled. Tudi 20 Din je dobro, toda s tem ni pomagano niti živinorejcu, kje pa so vse druge zahteve Slovenije?

SLS — najposobnejša stranka.

Pa me boste vprašali, zakaj nismo že doslej prišli v vlado? Povdaril sem že, da je doslej vladal protislovenski kurz v naši državni politiki. Mi moremo biti odgovorni in krivi le za to, kar je v naši moči, da storimo. Če pa so nam vrata zaprta, če se Slovencev v vladi neče imeti, zato mi ne moremo odgovarjati. Ta nam je dana le najostrejša obsodba. Nobenega stvarnega razloga ni, ki bi govoril proti vpletku SLS na upravo države. Protidržavni nismo in nesposobni tudi nismo.

Prijatelji in neprijatelji, poslanci in ministri vseh strank nam priznavajo, da so bili poslanci Jugoslovanskega kluba, in izmed nas je bilo že skoro polovico ministrov, da so ti ministri najbolje upravljali svoja ministrstva in so bili najbolj podzvetni in vedno in vedno se iz tega razloga ponavljajo zahteva, da je treba postaviti ministre iz Jugoslovanskega kluba, če hočemo upostaviti red in poštenost v državni upravi. Mi nismo kradli, ne lagali, ne goljufali. Mojo ameriško robovo že sedemkrat perejo, pa je od svojega početka popolnoma čista. In Sušnikove tračnice se vkljub vsemu natočevanju svetijo na solncu. Radič mi je n. pr. pri zadnjih pogajanjih rekel, da Slovenci moramo v vlado zato, ker delo v odborih ne gre naprej. Slovenska dva poročevalca prideta v odbor, tako je pravil Radič, pa sta že popolnoma pripravljena, ona dva govorita, potem se šele oglasi kdo drugi, ko ste Slovenci razjasnili stvar, nato šele se razvije debata. To navajam zato, da dokažem, da nikjer ni prepričanja, da nismo mi popolnoma sposobni.

Današnji politični položaj — negotov.

Stvari dozorevajo. Pred enim letom nismo imeli nobenega pojma, kako ustvariti situacijo, v kateri se bomo uveljavili. Danes vse stoji. S Pašičem ne gre, Uzunovič ne more naprej. Davidovič ne more. S strahom se že tudi v Beogradu sprašujejo, kaj bo v bližnji bodočnosti, kaj bo februarja in marca meseca, ko bo ljudstvo gladovalo, kaj bo, če ljudstvo pri tem gladovanju izgubi potrpljenje. Ti ljudje danes z vso resnostjo povdarjajo, da bi bilo najbolje dati Jugoslovanskemu klubu vlado vsaj za tri leta, pa bi bila naša država ozdravljena gospodarske krize, korupcije in notranjih težav. Mi vemo, da to politično ne gre. Toda sestaviti moramo močno in sposobno vlado in mi smo močni in sposobni, da v skupnem delu s Hrvati in Srbi ozdravimo to državo.

Kedaj in kako pojdemo v vlado?

Mi torej hočemo in zahtevamo, da se predstavitelji Slovencev pozove v vlado. Kedaj bo to? Pogajanja so prekinjena, sedaj ni nobenih pogajanj, vrata so nam zaprta in trenutno ne vemo, kaj da bo. Povdarjati moremo le, da

»Saj nas vendar ne boste zapustili?« je čudeč se vprašal Heyward.

»Huronci imajo ujetega ponos Delavarov, zadnjega potomca plemenitih Mohikancev«, je resno odgovoril lovec. »Poizkusil bom, da kaj storim za njega. Unkas ne sme umreti, dokler živi Sokol, da to prepričim.«

Še enkrat jima je Sokol stisnil roke, potem pa je odločno krenil nazaj proti huronski naselbini.

Še dolgo sta v skrbeh gledala za njim Heyward in Eliza, potem pa sta se tudi onadva obrnila proti delavarski vasi.

XV. Zvijaka.

Zanašajoč se na trdni voz, s katerim je bil povezal Magvo, je stopal Sokol naravnost proti kočam. Ko je prišel v njih bližino, se je pazno oziral na vse strani in nazadnje krenil proti bolj na samem stoječi koči, iz katere je prodirala slaba svetloba.

Zdaj je v hoji in vedenju zopet pričel posnemati medveda, se splazil do stene in se skozi razpoko ozrl v notranjost. Začudil se je, ko je notri opazil Davida, zatopljenega v resno premišljevanje.

Ko se je bil Sokol prepričal, da je pevec sam v koči, je tiho vstopil skozi nizka vrata in sedel nasproti prestrašenemu Davidu, ki je takoj zgrabil svojo piščalko in vzkliknil:

»Ti črna, skrivnostna zverina! Sicer ne vem, kdaj in kaj si, če pa imaš slabe namene, poslušaj prej vzvišene besede kralja izraelskega in opusti svoje nakane!«

Medved pa je izpregovoril:

»Le pustite neumnosti. Pet angleških besed je zdaj več vrednih kot vse vaše petje.«

Slovenci ne smejo ostati zunaj, da se mora najti način, po katerem se bodo Slovincem ta vrata odprla. Vendar pa moramo že danes, ko pričakuje pred vsem belgrajška in zagrebška javnost, odgovoriti na vprašanje, pod kakimi pogoji bi eventualno vstopili v vlado. Za to hoče javnost, da odgovarjamo. Mi pravimo, gremo, samo s poštenimi in samo pod poštenimi pogoji. Nikdar nečemo umazati svojih rok, nikdar nečemo delati nepošteno. Hočemo ostati zvesti sebi in zvesti vam, zvesti vašemu in zvesti svojemu poštenju. Načela, ki jih imamo v svojem programu, niso načela našera kluba, najmanj so to kaka osebna načela, to je program stranke, program slovenskega naroda, zato so nam ta načela nad vse sveta, zato morajo ostati čista in neizpremenljiva. (Dolgotrajno, viharno odobravanje.)

Načela naša ne morejo biti nikak predmet pogajanj. Ta načela in ta program je bil, ko te države še ni bilo in narod bo obdržal ta program, ko morda nas že davno več ne bo. Čisto nekaj drugega pa je način in taktika, kako priti do ustvarjanja idealnega in nedotakljivega programa. V načinu, taktiki, tu je mogoče z nami razgovarjati, tu smo gibki, tu se znamo prilagoditi vsakemu položaju in Jugoslovanski klub je dokazal, da ni parlamentarnega zastopstva v našem parlamentu, ki bi se znal kako gibčno uveljaviti v vsakem položaju, kakor on. Na vseh shodih v zadnjem letu so nam volilci povedali, da je danes največja nevarnost za državo njena težka gospodarska kriza. Mi smo videli, da zlasti Slovenija dobesedno gladuje. Zato so nas volilci na shodih in vodstvo naše stranke v zadnji seji pooblastili, da v Belgradu povdarimo, da je danes treba gospodarskim vprašanjem dati prvenstvo. Najprej mora narod živeti, potem šele pride drugo. To smo storili. In če bi prišla država v nevarnost, od kakoršnegakoli zunanega sovražnika, smo mi prvi, ki takoj stopimo v skupno fronto, da z združenimi močmi varujemo njeno celoto.

Tudi to nam je jasno, da je treba od lanskega leta, ko nas je Radič izdal in pogazil svoj program, čisto druge taktike, kakor poprej, ko smo mislili, da smo združeni z Hrvati že skoro neposredno pred uveljavljenjem celotnega našega programa. Od tedaj je položaj težji. Slovenci smo neprimerno bolj osamljeni. Zato moramo zgrabit za drugo taktiko v novem položaju. Toda bodimo uverjeni, da Jugoslovanski klub vedno najde pravo pot v vsakem političnem položaju. S poštenimi sredstvi, na pošten način bomo vodili politiko naroda in države in njihov koristi pa ne bomo nikdar izdali.

Danes je v parlamentarnem življenju zastoj. Predvsem radi tega, ker je težka situacija v radikalnem klubu. Uzunovičeva vlada ne sme in ne more nič delati. Ravno včeraj je bila burna razprava načelnikov klubov, ker je vlada zopet zahtevala, da gre skupščina na počitnice. Kotraj smo prišli s počitnic, že zopet nas podijo na počitnice. Dalmatinsko agrarno vprašanje je kamen spodtike. Dalmatinski radikali so proti. Občinskega zakona si vlada ne upa predložiti, ker nikdar ne ve, ali ima večino v klubu, ali ne. Zakon o izednačenju davkov ne more naprej, ker Pašič še ni prebral in proučil tiste paragrafe, v katerih se stranki vladne večine ne skladate. Nikar ne pričakujemo, da bodo izednačenje davkov kmalu izvedli. Pa tudi ne mislimo, da bi nam izednačenje prineslo kako olajšanje. Mislim, da se ne motim, da zakon o izednačenju davkov ne napreduje ravno vsled tega, ker bi utegnili pomeniti zvišanje davkov tudi za Srbijo. Pa tudi če zakon izglasujejo in dobimo izednačenje na papirju, dejansko izednačenja še dolgo ne bo, ker bo trajalo najmanj 15 let, predno bo Srbija imela tak davčni aparat, kakor ga imamo mi. Netunskih konvencij ne bodo sprejeli takih, kakoršne so, dokler bo Pašič dihal.

Smo mar do sedaj brez uspehov?

Pri tem nas boste vprašali, kaj smo med tem časom dosegli, kaj smo uspeli.

1. Nadaljevali smo izgradbo starega slovenskega programa, kakoršen je potreben, da slovenski narod v tej državi dobi svoje pravo. Program naš je program slovenske duše. Izražamo ga v dveh besedah. Naš narod hoče biti skupaj in hoče biti svobodno skupaj. To smo dovedali v precejšnji meri vsej naši javnosti. Ta uspeh se sicer ne da tehtati ali šteti z akcijami Trboveljske premogokopne družbe ali Slavenske banke. Le zgodovina ga bo beležila kot veliko pošteno borbo za slovenske ideale.

2. Bili smo glasniki poštenosti, sami smo pošteni osta-

»Kdo pa si?« je rekel David, ki se še vedno ni prav zavedel.

Sokol je medvedjo glavo potisnil nazaj, pokazal svoj obraz in rekel:

»Človek kot ste vi in vaš prijatelj, ki bi rad govoril z vami pametno besedo.«

»Najprej mi povejte, kje je deklica in mladi mož, ki je šel z njo.«

»Srečno sta rešena tomahavkov tistih divjakov. Zdaj pa mi brez zamude pokažite, kje pridem k Unkasu.«

Ni trajalo dolgo, da sta zapustila kočjo in se podala na pot.

Kočja, kjer je bil Unkas ujet, je stala sredi vasi, tako da jima ni bilo mogoče priti vanj, da bi ju Huronci ne videli. Sokol pa se je zanašal na svojo vnanost in na pozno uro, ko je bilo že skoro vse šlo počivat. Samo nekaj vojščakov je še strazilo pred kočjo. Ko se je približal David s priljubljenim glumačem, so ju radovedno obstopili. Pevec, katerega je bil Sokol prej podučil, je ogovoril enega izmed divjakov, ki je nekoliko razumel angleški.

»Delavari so babe in strahopetnega srca«, je rekel.

»Ali bi moj brat rad videl Hitrega jelena, kako bo jokal pred vsemi Huronci, ko bo privezan na mučilni kol?«

»Huk!« se je zadovoljno oglašil vojščak.

»Umaknite se torej«, je nadaljeval David. »Potem bo učeni mož pihnil v tistega psa. Povej to bratom!«

Huronci je to raztolmačil tovarišem, ki so bili očividno zelo zadovoljni s tem ter se takoj umaknili, da bi čarovnik mogel v kočjo. Medved pa se ni zganil in je pričel renčati.

»Učeni mož se boji, da bi sapa ne zadela tudi njegovih bratov in jim vzela pogum«, je rekel David. »Še dalje se morajo umakniti, da bodo varni!«

li in bili neprestana vest na parlamentarnih tleh vsem, ki so hoteli delati nepošteno z našo državo.

3. Vedno smo se brigali za razne stanove. Noben klub ni iznesel toliko svarenj in toliko nasvetov, kako se naj reši našega kmeta, kakor naši slovenski poslanci. In za delavce, za njihovo bedo, za njihovo zaščito brezposelno in za celo njihovo bedno stanje, smo s svojimi neprestanimi zahtevami storili več kot vsaka druga stranka. Trgovcu, obrtniku in industriju smo povsod skušali uveljaviti njihove zahteve in povsod povdarjali, da bo propadel naš delavec in moral v tujino, če bo propadla slovenska industrija. Ravno zadnji teden je ponovna priča, kako Jugoslovanski klub stoji na straži za naše uradništvo. Mi edini smo dvignili glas za stalnost državnega uradnika. Z večnimi svarili smo nešteto zla prepričali. Nekaj je vendarle za leglo, dasiravno smo vsepovsod naleteli na slabo voljo in mnogokje tudi na neznanje in nepoznanje stvari. Dvignili smo ljudsko prosveto. Naša prosvetna društva, telovadna društva, Krekova mladina, delujejo zopet s polno paro in so popolnoma ozdravljena od povojnih težav in mrtvila. Naše gospodarske organizacije so se zbudile in danes globlje in popolneje morejo ustrezati zahtevam širokih slojev kot v prvih povojnih težavah.

Velika je naša stvar, čeprav se ne da meriti na metre ali tehtati na tehtnico, velikanski je naš uspeh v narodni vzgoji in državni politiki in ne priznavajo ga samo tisti, ki jim je osnova neslovenska in nepoštena, neodkrita politika. Le-ti denuncirajo našo stranko in zametavajo pred javnostjo njeno plodono delo. Njim, ki se prodajajo za sklado leče ali za ministrski portfeljček, njim, ki slovenstvo prodajo, kadar kaže to njihovim osebnim in partijskim interesom, njim ti uspehi niso nič.

Da do danes nismo več dosegli, to so krivi oni, ki so nas iz omalovaževanja in mržnje do našega naroda hoteli izolirati in nam prepričati vstop v državno upravo. Mi pa smo bili zvesto ob strani svojega tepenega naroda. In danes z nova povdarimo proti politiki strank iz Beograda, da smo zastopniki tretjega naroda naše kraljevine in kot taki hočemo in zahtevamo svoje pravice.

In naša bodočnost?

Toda vsega je enkrat konec. Tudi naših sedem suhih let gre h koncu. Ni jih še konec. Toda zagotavljam vas, da h koncu gredo. Tudi belgrajski svet spoznava, da so naši nasprotniki lagali, ko so nas obrekovali. On čuti, da naš narod ve kaj hoče, da ni nahujskan, ampak zvest in zaveden. In to lahko povem, prej kakor si naši nasprotniki mislijo, se bodo tudi v Sloveniji razmere izpremenile na boljše!

Po dr. Koroščevem govoru ni bilo razpravljanja, ker so njegovo izvajanje vzeli vsi na znanje z največjim odobravanjem. G. dr. Korošec je nato še prejel popolno pooblaščenje, da po svoji uvidevnosti uporablja taktiko, ki jo razmere zahtevajo.

Nato so se vršile volitve. Župan iz Radovljice g. Resman je predlagal za načelnika g. dr. Korošca. Njegov predlog je bil tako enodušno sprejet, da ni bilo mogoče večjega navdušenja. Za podnačelniško mesto sta bila dva predloga, eden za dr. Nallačena, drugi za prof. Jarca. Ker je prof. Jare vsako kandidaturu odklonil, je bil nato g. dr. Natlaččen z navdušenimi vzkliki izvoljen skoraj soglasno za podnačelnika. Imenovani je izvolitev sprejel ter se v posebnem nagovoru za zaupanje zahvalil in podal smeri notranje politične organizacije. Ob tej priliki se je g. dr. Brecl posebej zahvalil dosedanjemu podnačelniku g. prof. Remcu, ki je veliko dela žrtvoval za našo stranko.

Pri slučajnostih so prišli na vrsto razni predlogi, tako za strankin sklad, v katerega naj se redno prispeva, da more stranka vzdrževati svojo obsežno organizacijo, in o našem časopisu, za katerega se nikdar dovolj ne more storiti, ki mora biti do skrajne možnosti razširjeno. Konečno so bile še sprejete razne resolucije za takojšnji razpis občinskih volitev v Ljubljani, za pravice naših zatiranih bratov v Primorju.

Zbor se je zaključil v najlepši vzajemnosti in je pokazal nam samim, pa tudi našim političnim nasprotnikom, da je SLS edina stranka slovenskega naroda, da je močna dovolj, da bo izmagovala naše pravične zahteve in vodila naš narod v lepo bodočnost. Nov ogenj in novo življenje pride v naše vrste, bratje, delajmo in ne bojmo se ničesar! Slovenski narod mora postati v lastni državi srečen!

To je pomagalo. Umaknili so se precej daleč od kočje, a tako, da so njen vhod še vedno imeli pred očmi.

Pomirjen se je medved počasi zvalil v kočjo. Tu je bilo vse tiho in mračno; razsvetljeval jo je samo ugašujoč ogenj, nad katerim so si bili stražniki pripravili večerjo.

Unkas je v steno uprl sedel v temnem kotu. Roke in noge je imel trdno zvezane. Ko je opazil medveda, je mislil, da so ga spustili noter sovražniki, da preizkusijo njegov pogum. Zato se niti ozrl ni na žival. Med tem je stal David pred vrati, da bi videl, če so Huronci res dovolj oddaljeni. Ko se je bil prepričal o tem, je vstopil tudi on.

Zdaj je Sokol siknil kot kača. Unkas je dvignil glavo in se zvedavo oziral. Sikanje se je ponovilo. Še enkrat se je ozrl Unkas na vse strani in nazadnje uprl oči v medveda. Tiho je zamrmral: »Sokol!«

»Prerežite mu spono!« je ukazal lovec Davidu.

Takoj nato je bil Unkas razvezan. Tudi Sokol se je izmotal iz medvedje kože in se v naravni obliki pokazal mlademu Mohikancu, ki je takoj izpregledal zvijačo, a ni zinil nato niti besedice. Nato mu je dal lovec dolg nož. Obenem je položil roko na enako orožje za pasom, katero je bil prejšnji večer vzel ubitemu Huroncu, ter je rekel:

»Sovražniki preže zunaj. Pripravimo se.«

»Kam?«

»K želvam«. Otroci so mojih dedov.«

»To je res, a samo z zvijačo moremo mimo Huroncev pred kočjo«, je zamišljen odgovoril Sokol. »Čez nekaj časa pa je pristavil: »Unkas, obleci se v medvedovo kožo. Vi, prijatelj David, pa zamenjajte svojo obleko z mojo. Dajte mi tudi očala, tisto knjižico in piščalko. Ko se zopet snidemo, vam vse povrnem.«

(Dalje prihodajči.)